

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristočna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se čena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 166.

V Ljubljani, v ponedeljek 21. julija 1884.

Letnik XII.

Državni zbor pa sedanje volitve.

Brez hrušča in trušča končalo se je letošnje zasedanje državnega zbora, da se snide zopet v poznej jeseni, zadnjič v tej obliki in sestavi, kakor je do sedaj. Kdor je pazljivo zasledoval vse delovanje naših postavodajalcev v zadnji sesiji, vrnila se mu je nehoté misel, da so posamezni gospodje nevoljno prenašali težave svojega posla. In kako tudi ne? Pri obstoječih razmerah je bilo vspešno delovanje skoraj nemogoče. Bil se je boj mej desnico in levico sicer z veliko srditostjo, a malim vspehom. Levica je omagala vsled čisto negativnih naporov. Začetkom zasedanja se je mnogo govorilo o „izhodu“ in znaten del levece poprijel se je te misli, dasi so pred leti enako ravnanje Čehov ojstro grajali. Oficijozni časopisi, nerodni kakor že od nekdanj, vpirali so se „štrejku“ z vsemi štirimi in napenjali vse svoje skromne moči, da bi pregovorili levico. Nam je nerazumljivo, čemu so se vladni listi tako zeló bali abstinenčne politike, ker je vendar jasno, da je bil ves prepir edino le akademjsk, in se ni bilo bati nobenih praktičnih nasledkov.

Manjšina bi bila v tem slučaju še to veljavo izgubila, kar je ima, ministersto pa in desnica imela bi bila proste roke. Ker pri šolski noveli smo videli, da desnica ničesar bistvenega spremeniti ne more, če levici ni všeč. Levica zna svoje število dobro porabiti. Je li ona toraj v resnici mislila kujati se, in svoj položaj zamenjati še s slabejšim, kar bi se po novih volitvah gotovo zgodilo?

Na to ni drugi mislil razven vladnih listov. Levica ni družega nameravala, kakor le prijatelje in sovražnike malo strašiti. Hotela je namreč, da bi se je njeni somišljeniki tesneje oklenili in grof Taaffe ž njo še milejše ravnal. To ravnanje levece ravno dosti ni doseglo, a toliko vendar, da so vladni listi črtali razžaljivo besedo „fakcijozen“ iz svoje frazeologije.

Poznejši dogodki razjasnujejo večkrat prejšnje nerazumljive. To se je vresničilo tudi v državnih zbornici. Srda polna je zapustila zedinjena levica

svoje prostore ter v resnici izvršila, kar je pol leta prej teoretično nameravala. Se vé, razmere za-njo so bile dokaj ugodnejše. Ali hitro se je premislila, in ovčice so se vrnilo v polnem številu v svoj stari hlev. Če se levica ni mogla premagovati, da bi izostala sedaj, ko je začela njena vez popuščati, kako bi bila ona mislila na kljubovanje, ko je bila v boljših razmerah?

Najbolj očevidno je levica pokazala svojo negativno stran v zadnji sesiji, ko je bila večinoma socijalna reforma na dnevnem redu. Ta glavni značaj opozicije je pa razumljiv in naraven; kajti ogromna večina njenih udov je bila vzgojena v takih razmerah in zavzema take službe v javnem življenju, da jim socijalna reforma ne more biti ljuba. Nasprotniki se živé od obresti in dohodkov, ki jih uživajo kot kapitalisti, uradniki, učitelji, tovarnarji in podvzetniki. Pri novi reformi ne morejo ničesa pridobiti za svoje žepe, pač pa marsikaj izgubiti. In ko bi že sami škode ne trpeli, trpeli bi jo njihovi prijatelji in znanci. Važen vzrok je gotovo tudi ta, da se ravno desnica toliko poganja za reformo.

Za časa liberalne dobe v Avstriji postalo je ljudstvo „misera contribuens plebs“, dočim so se posamezni kot zvezde bogastva in slave povzdignili iz žalostnega in umazanega propada. Srednji stan, v boljših časih steber države, hira in gine. Veliki davki, draginja živeža in stanovanj, potrata v jedi, pijači in obleki in še druge nadloge spravile bodo srednji stan na beraško palico. Mala obrtnija se je vničila s prostim tekmovanjem in po tovarnah. Kmetijski stan ječi pod težo davkov in mora propasti brez zdatne pomoči. Industrija je vpeljala moderno suženjstvo, ki s svojim nečloveškim ravnanjem pre-sega stare pagane. Kakor pa je Spartak vodil trume sužnjevi proti rimski armadi, in kakor se je koncem srednjega veka vsled zatiranja vnela kmetijska vojska, tako se tudi že sedaj vzdiguje tovarniški suženj, proti svojemu zatiralecu, in le bati se je, da se mu pridružijo vsa ona problematična bitja, ki ne morejo ničesa izgubiti v občnem boji.

Svet delimo gledé socijalnega vprašanja v dva tabora. Eni spoznajo nujnost radikalnih zdravil in

tudi nepretegoma delujejo v korist zatiranih; drugi pa ne spoznajo ali ne hoté spoznati občne bede.

V Avstriji je večina državnega zbora spoznala rano na telesu naroda in hoče jo zaceliti. Ko bi bila levica mislila edino le na svoj dobiček, postaviti bi se bila morala v prvo vrsto reformatorjev ter skušati rešiti zapleteno vprašanje. Toda sebičnost je premagala politično oportuniteto, in kjer levica predlogov ni mogla pokopati, skušala jih je vsaj zavleči. Zraven tega je pa še sumničila posebno one može, ki so najbolj goreli za reformo, namreč pleminitaše. Te so dolžili demagogije, češ, da hujskajo delavce proti liberalnim meščanom in širijo sovraštvo mej ljudstvom. In ko so se pojavljali razni anarhistični izgredi, imela je opozicija toliko poguma, da je imenovala te žalostne prikazni nasledke socijalne reforme.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. julija.

Notranje dežele.

Kaj bo z *laškimí Tirolí*? Nič! Vse bo ostalo, kakor je in Lahom iz Rovereta, Tridenta in Bolcana ne bo družega ostalo, kakor še dalje v Innsbruck hoditi v dež. zbor, kajti okrožnega zbora v Tridentu z laško avtonomijo jim sedanja vlada ne bo privolila. Lahí so z enakimi zahtevami že pod Auerspergovim ministerstvom stopili v javnost in so tedaj zahtevali kar naravnost za južne Tirole svoj deželni zbor, kterege jim je pa tedanja Auerspergova, toraj čez vse liberalna vlada, ki jim je bila sicer prav iz srea vdana, tudi kar naravnost odbila. Ko so prepeličarji sprevideli, da z lastnim deželnim zborom ne gré, sprožili so letos misel, o okrožnem zboru, ki je pa ravno tisto dete, le ime mu je spre-menjeno. Ko bi se Lahom ta zahteva dovolila, dovoliti se mora tudi českim Nemcem njihova o razkroju Česke in Štajarskim Slovencem tudi vseskozi pravična želja po lastnem namestniškem oddelku. Ako se Lahom, kakor tudi Nemcem v njihovo zahtevanje dovoli, se s tem nič družega ne naredi, kakor pot se pripravlja „irredenti“ in prusaštvu v deželo. Ne bi trajalo dolgo in ob prvi vojski od-

LISTEK.

Spomini iz naših gorá.

Naš slavni kronist Valvazor (na kterege sme kranjska dežela po pravici ponosna biti) je večkrat križem prehodil kranjsko deželo, je pogledal vsako vas in vsako cerkev, je narisal vse gradove in razvaline, je pretaknil vsako jamo in vsak brlog: ali hribolazec pa ni bil, vsaj ne v današnjem pomenu te besede. Če gora ni bila obraščena, če na svojem vrhu ni nosila kake cerkve, gradú ali razvaline — zavoljo samega razgleda Valvazor gotovo ni lezel na vrhunec. In dasi mu ne moremo odrekati vnetega čutila za naravno lepoto — je vendar-le premalo cenil divje romantične prizore, kakoršnjih ima naša gorenjska stran v svojem gorovju na izbiranje. V tem obziru je le bolj praktično mislil in kakor še zdaj naš kmet, bi bil tudi on mesto skalovja in pečin raje videl planjave in rodovitno polje. Tako piše o Dovju m (II. buk. 121. str.):

„Längenfeld (oder Nadougem) liegt zwischen Assling und Cronau am Sauffluss ein wenig an der

Anhöhe unter dem hohen Schneegebirge, zwar an einem kalten und frischen, doch gesunden Ort, sonst aber auf keinen gar zu fruchtseligen Boden; angesehen alles herum steinigt ist und aus einem so versteinerten Erd-Schlos kein sonderlicher Wachs-thum aufgehet, ausbenommen unter dem Dorff, allwo noch einiges Feld zum Bau sich bequemet, doch gleichwohl so fruchtbar nicht ist, wie die Fel-der bei Crainburg, Laybach und andern Orten.“

Taki so še zdaj naši ljudje. Kolikor bolj tujei gole vrhove občudujejo, toliko bolj so pa našim ljudem na poti. Namestu teh bi raje imeli njive ali travnike, ali vsaj z lesom obraščene gore. Vsaj ve, gola skala nič ne nese; od gojzda in travnika pa je vendar kaj vžitka. Tako si moramo tudi tolmačiti čudni izrek nekega krčmarja iz Ljubljanske okolice, ki je zagledavši Blejsko jezero zaklical: Oh škoda, da ta mlaka ni travnik, koliko sena bi se tukaj nakosilo!

In čudno! Valvazor, ki je na Dolenjskem in drugod vsak količkanj večí griček imenoval in zaznamoval, on ne pozna in nikjer ne imenuje — našega Triglava!

Vse Triglavsko gorovje mu je: der sonderbare

Berg Kerma. (Tako pa se le imenuje dolina od zgornje Radolne naprej proti Triglavu). In ko bi imel od naših veličastnih gorá kaj povedati in vsaj najimenitniši imenovati, nas kar kratko odpravi, rekoč: „Der Berge gibt es in Oberkrainischen Theil so gewaltig viel, dass ich sorgen muss, so man jezo alle namkündig machte, der Leser nur darob ermüden würde; darum will ich aus solcher Menge nur etliche, hin und wieder liegende aussondern und mit der Feder berühren.“ Tu imenuje nektere vrhove okoli Ljubljane in Kranja; največih gorá pa nobene ne pové. Ali jih ljudje sami niso po imenih poznali, ali pa Valvazor ni na pravega naletel, da bi mu jih bil povedal. Toliko je namreč gotovo, da o Valvazorjevem času p. naših skritih dolinah in grabnih, še manjpa po strmih gorah nobeden ni hodil. Kolikor je znano, je bil prvi na Triglavu sloveč naravoslovec Hakvet leta 1779. Nekteri imenujejo prvega nekega padarja iz Bohinja: Lorenca Vilonitzer leta 1778, ki je potem drugo leto Hakveta spremljal). Kako vse drugače pa je zdaj. Odkar železnice radovedne tujee od daljnih krajev našim goram v podnožje nosijo, lahko o poletnem času v najbolj oddaljenih kotih in na najviših pečeh gospódo

trgali bi se nam južni Tiroli za Lahe in severni Čehi za Nemce, katerim bi se priklopili, kajti na to njihovi prijatelji Lahi in Nemci že zdavnaj delajo. (Kar se mora iz političnih vzrokov Lahom in Nemcem prepovedati, smelo bi se brez premisleka Štajarcem dovoliti.) Na Štajarskem namreč nevarnost odpada ali odtrganja ni, in tudi mogoče ni. Slovenec je avstrijski cesarski hiši vdan in domoljuben ter bi gotovo tudi ostal zvest in domoljuben, naj bi mu tudi poseben oddelek namestništva Maribori ali Celji dovolili. Štajarski Slovenci tudi nimajo za hrbtom velikega kraljestva, na ktere ga bi se naslanjali, kakor laški Tiroli ali nemški Čehi. Tedaj kar se Tirolcem in Čehom iz političnih ozirov mora odreči, bi se smelo slovenskim Štajarcem zaradi administrativnih ozirov popolno brez skrbi dovoliti.

Deset milijonov goldinarjev veljala bode Ogreravnava dolenje Donave in železnih vrat, ktere ga dela se bodo menda še letos prijeli, kajti dotični načrti so se že vsi od ministra potrdili. Dolgo časa so strokovnjaki, domači in inostranski vganjevali, kaj bi bilo umestneje na železnih vratih ali odprt kanal ali pa naj bi se zatvornice napravile. Sedaj se le so se po dolgotrajnih dogovorih določili za odprt kanal. Inostranski inženirji posebno angleški, bili so vsi za zatvornice, domačini pa za odprt kanal in poslednji so se svojo mislijo zmagali.

Pravoslavni metropolit Angjelič iz Karlovcev v Sremu na Slavonskem se bo podal obiskat svojega tovariša srbskega metropolita Teodozija v Beligrad, kar se v pravoslavnih krogih za jako dobro znamenje posebno dobrih razmer med srbsko pravoslavno cerkvijo v Avstriji in po Srbiji smatra in to tim bolj, ker ruska pravoslavna cerkev na obe nekako pisano gleda. Ni še davno tega, ko je bilo čitati, da pojde avstrijski pravoslavni protopop (višji duhovnik) iz Karloviške metropolije na Srbsko v Šabac za pravoslavnega škofa in ga je neki nadškof in metropolit Angjelič iz tega namena že iz svoje vrhovne pravoslavne biskupije odpustil, ter ga je Belograjski izročil. Med državama Ogersko in Srbijo se pa menda tudi že potrebni koraki vršé, da se bo dotičnik izločil iz ogerskega državnega podaništva ter bo pristopil pod srbsko.

Kolikor po Ogerskem še živi mož, ki so bili leta 1848 in 1849 častniki v tedajšnjem honvedu, zbrali so se večinoma meseca maja v Budapeštu, kjer so se pogovarjali o svojem tedajšnjem vrhovnem zapovedniku Görgyi, kteremu se še dandanes očita izdajalstvo domovine. Častniki, ki so se tedaj pod njegovim zapovedništvom borili in kterim je dotična zadeva popolnoma znana, pravijo, da se Görgy ni z izdajstvom domovine oskrnil, ter hočejo sedaj napraviti dotično izjavo, ktero bodo vsi podpisali. Kajti to zadevo Madjari smatrajo za narodno in nikakor ne za osebno, ter bi nad vse radi videli, ko bi se dala črna maroga narodnega izdajalstva, ktera se do sedaj v madjarski zgodovini v letih 1848 in 1849 Görgyjevega imena drži in ž njim vred celega naroda, na kak način zbrisati.

Vnanje države.

Vse kar se je v poslednjem času o Črnogorcih gledé političnega preosnovanja po avstrijskih časnikih pisalo in kar je tudi „Slovenec“ poročal, je, kakor „Glas Črnogorca“ pravi, izmišljeno, toraj neresnično. „Glas Črnogorca“ piše: „Do sedaj v Črnigori še nikdo na to ne misli, da bi se ondi vpeljala vstava; kajti Črnogorci že imajo ustavo, na ktero so že od starodavnih časov navajeni; le-ta se prilaga njihovemu značaju, druga bi se ne nobena. Ona ugaja našemu narodu gledé njegovega razvoja v vsakem oziru tako za bodočnost, kakor je v gajala v preteklosti. Sicer nas pa uči zgodovina, da država sama na sebi ne potrebuje ustave, da bi srečna bila in da ustava nima tiste moči, da bi državo srečno storila. Ravno tako ne misli knez Nikita na vpeljavo stalne vojske; kajti Črnagora je ne potrebuje. Tukaj

pri nas je vsakdo vojak, samo da zamore puško nositi. Kakor je bila Črnagora zamogla na zgodovinske liste s krvavo roko zapisati imena Carev-Laz, Kruze, Grahovca, Vučidol, Fundina in druge, tako bo Črnagora tudi za naprej znala svojo čast rešiti in braniti, naj bilo bi treba. Kar se konečno tiče imenovanja bivšega srbskega metropolita Mihajla, ki sedaj na Bolgarskem živi, za črnogorskega metropolita, je tudi izmišljena reč. Res da se ne da tajiti veliko sočutje, ki ga imajo Črnogorci nasproti Mihajlu, toda od sočutja pa do imenovanja je še velik korak. Mi dobro znamo, da je Mihajl srbski vladi persona ingrata, in bi si mi toraj z njegovim imenovanjem le srbsko nevoljo na glavo nakopali. Črnagora je pa s Srbijo tako na tesno zvezana, da se ne bo nikdar ničesar podstopila, kar bi utegnulo vođo med sesterskima državama kaliti.“

Pruski Poljaki pripravljajo se za bodoče volitve za nemški državni zbor. Navdušujejo se s poslednjim izdom volitev v deželni zbor Poznanjski, kjer je polovica Poljakov voljenih. Ravno zaradi tega, pravi dotični poziv, pa ne smejo rok križem držati, temveč morajo pridno delati, da si tudi za v državni zbor kolikor mogoče mnogo mest pribore. Sklicali se bodo tudi ljudstveni shodi, na kterih bodo narodni poslanci svoje volilce v njihovih dolžnostih podučevali.

V Varšovi na Rusko-poljskem so uradniki silno potrti. Mnogo jih je že po ključem, mnogo pa jih še pride, ker se je mnogim načelnikom dokazala zarota na carovo življenje. Imeli so podkopana dva carska gradova, ktera sta bila namenjena, da bi se bila s carem vred dvignila v zrak. Dinamita in drugih raznesnin našli so toliko, da bi bile dvignile in razsule h krati več kot trideset hiš, ako bi se bile vse h krati zažgale.

Belgijsko. Potrjuje se poročilo, da bo dobil belgijski primas kardinalski klobuk. S tem činom hoče pokazati sv. Stolice katoliškemu ljudstvu v Belgiji svoje priznanje zato, ker se je tako odločno obrnilo od liberalizma.

Bismark in Moltke poznata svoje ljudi, pa tudi njihove sosede preko Rena, ta čast se jima mora pripoznati. Ko sta leta 1871 sedanjo Nemčijo sestavila in jo s skrivjo in železom zvezala, izrekel se je Moltke v tem smislu, da bo mu treba skozi 50 let vedno za sabljo držati, ako noče, da se velikansko poslopje nemškega cesarstva zopet ne razruši. Bismark je pa takoj po prijateljih pogledal in je jel zveze kovati, ktere politike se še danes zvesto drži. Bismark pač dobro vé, da Nemeec in Francoz ne bota poprej prijatelja, dokler se še enkrat ne sprimeta. Da se Bismark ni motil, je najnovejši dokaz zasramovanje, s kterim je francoski narod nemško zastavo v Parizu obsul. Kakor smo že poročali, provzročil ga je nek nemšk bedak, ki je zapil: „Živila Prusija, ob tla s Francosko!“ Kaj enacega prigodi se povsod, kjer Nemeec prebivajo mešani z drugimi narodi. Najpoprej hujskajo in zabavljajo, potem pa kričé o zatiranji. Kaj jim je bilo treba dražiti Francoze, ki so se bili polni radosti veselili na narodnem prazniku? Nikdo se pred razžalitvijo francoskega naroda zmenil ni za nemško zastavo, če tudi jo sploh po Francoskem pisano gledajo; ali Francoz je mož, on rajši požre in zatopi kipečo mu gnjev, ako mu je le mogoče. Tukaj je bil tak slučaj, ko tudi najbolj izobraženemu Francozu ni bilo več lahko tiho biti. Sicer pa stvar nima tolikega pomena, da bi se zaradi nje napravila vojska; vse kaj drugega bi bilo se vé da, če bi se bilo to prigodilo oni nemški zastavi, ki vihrá nad hotelom nemškega poslanstva v Parizu.

Bismark je zopet zinil besedo, ki Angležem gledé Egipta znabiti ne bo posebno v gajala. Bismark pravi, da se mora Angleška pobrigati, da spravi denarne zadeve egiptovske z upniki v red, naj skrbi za potrebne nove, in ko bo vse to opravila, potem naj pa lepo začne svoje vreče povezovati in naj s

svojimi ljudmi zapusti kraje, kjer je svojo nesposobnost na tako očividni način dokazala. Naslednica v Egiptu naj ji bo z dovoljenjem Evrope in po vpeljavi evropskih običajev ondi Turčija. Po tem takim bi iz navidezne vrhovne oblasti turške nad Egiptom v resnici prava postala. Opomniti zdi se nam pa potrebno, da ni vse res, kar se o Egiptu v giba; danes piše se to, jutri zopet kaj drugega, kar se temu ali onemu politikarju bolj umestno in času primerno dozdeva. Politika se celo desetletje mnogokrat suče okoli političnega vprašanja, a važni in politični dogodki prišli in začeli so se goditi kar čez noč ravno tedaj, ki jih še nikdo slutil ni. Kdo vé, kaj se bo tukaj še vse primerilo in kdo bo poslednji zadobil vrhovno oblast in veljavno besedo v deželi Faraonov? Znabiti kaka država, na ktero sedaj še nihče ne misli ne; kajti ako se bo Bismark res sam začel brigati za poniške dežele, potem si bota dva zrela politikarja stala nasproti; kterih nobeden ne bo drugemu pravih kart pokazal, še manj pa mu bo dovolil, da mu bo brez potrebe in skrivaj nanje gledal. Gladstone je, dasi se pri njegovem postopanju ne vidi, ali tudi nasprotno vidi, zrel do vrha; Bismark jih ima pa tudi za ušesi, da mu ga ni para.

Kitajci so odjenjali! V uradnem Pekinškem časniku so razglasili ukaz, ki zapoveduje vsem po Tonkinu, Anamu in po obližji nastavljenim kitajskim vojakom, da se imajo odmah Francozom umakniti ter na kitajsko zemljo povrniti in sicer v teku jednega meseca. Koliko da bodo plačali odškodnine, se pa še ne vé, kajti dogovori niso še dokončani. Brodovje admirala Courbeta še vedno čaka.

Izvirni dopisi.

iz Ljubljane, 18. julija. V torek, 16. t. m., vršila se je običajna konferenca učiteljev Ljubljanskega okraja. Vdeležili so se je razun enega bolnega učitelja in ene učiteljice, vsi učitelji in učiteljice celega okraja. Izmed povabljenih gostov sta prišla g. učitelj in okrajni nadzornik Gerkman in potovalni učitelj g. G. Pirc. Konferenca vršila se je od 9 zjutraj do 2 popoldne v Šišenski šoli, ktera je bila prav okusno ozaljšana. Po navadnem otovorenji konferencie po nadzorniku g. Levstiku, volila sta se dva zapisnikarja.

Prva točka: Praktično poučna razprava (Lehrversuch) pridevnika na podlagi čutov človeških z učenci drugega šolskega leta. Poročnik nadučitelj Šišenski, g. Ušeničnik. Predavanje to nas je kar iznenadilo. Tako temeljitih razprav, kot ta, se težko kedaj čuje. Otroci so tako čvrsto odgovarjali, da se nam je nehoté vrinila misel, kako točno bi še le odgovarjala deca, da bi stvar ne bila toliko abstraktna. O čutih razpravljati pridevnikove lastnosti je težavno delo za učitelja in učence; temvečja pa je tudi zasluga učiteljeva, ko se mu to posreči. In g. Ušeničniku se je. Po tej razpravi počastil je konferenco s svojim pohodom e. kr. okrajni glavar, gosp. Mahkot. Pozdravil je jako laskovo zbrane učne moči, zahvalil se jim za marljivi poduk mladine in izrazil svojo radost nad tem, da za časa njegovega predsedništva ni nastala nikjer kaka pritožba o šolstvu. Ob enem se velecenjeni gospod okrajni glavar spominja lanske 60letnice bivanja Nj. Veličanstva, presvitlega cesarja Franc Josipa v naši sredi, na kar celi zbor zaori navdušeni trikratni „živio in slava!“ Gospod okrajni nadzornik se za ta

(včasih celó gospe in gospodičine) srečuješ, ki tu sem prihajajo občudovat divjo naravo. In dasi je lazenje po hribih težavno, velikokrat nevarno in z mnogimi neprilikami sklenjeno, je vendar od leta do leta več hribolazcev. Pri nekterih je to lazenje strast postala, kakor drugim lov ali igra. Viši ko je gora, hujši ko je pot; bolj jih vleče v gore. Kakor Šilerjev planinski lovec tudi hribolazci tišé v gore in na vse vgovarjanje s planinskim lovecem odgovarjajo:

Mutter, Mutter, lass mich gehen
Jagen auf des Berges Höhen,
Lass die Blümlein, lass sie blühen,
Mutter, Mutter, lass mich ziehen!

Pri vsem tem pa vendar lahko rečem, če Valvazorja prav poznam, da bi v današnjih okoliščinah gotovo tudi na Triglav šel, da bi mu le kdo povedal, kako velikansk razgled je iz njegovega vrha.

Po tem nekoliko daljšem uvodu hočem nektera popotovanja v naše gore tu popisati.

I. Triglavska megla.

Gora ni nora;
Tisti je nor, ki gre gor!

Ko sem bil 3. septembra leta 1874 z duhovnima tovaršema M. J. in J. B. na Triglavu, me ni

samo nepopisljiv spregled iz njegovega vrha pretresel, ampak imponirala mi je posebno veličastna podoba tega gorskega velikana prav od blizo, namreč od Triglavske kočé, ki je bila pa takrat le bolj za silo. Pozneje so namesto te začasne kočé postavili novo zidano kočó, kakoršne so po drugih gorah nalašč za hribolazce postavljene. Ta kočá je bila 2. avgusta 1877. leta za hribolazce odprta. K svečanosti je prišlo 9 gospodov in ena gospa z Dunaja od planinske družbe. Vodnikov in nosačev iz Bohinja in Mojstrane je bilo pa tudi 10, tako da so komaj imeli vsi prostor v mahni kočí, ki je preračunjena le za 8 oseb. Pa kaj so hotli drugega, kot skupaj se stisniti, ker je bila silna nevihta zunaj in je za hudim dežjem sneg jel iti in ga je bilo drugi dan za pol čevlja debelo okoli kočé. Imenuje se ta kočá: Nadvojvodinje Marije Terezije, po soprogi nadvojvode Karol Ludovika, ki je planinski družbi protektor; kočá pri Triglavskih jezerih pa se imenuje po najstarejšem sinu imenovanega nadvojvode: Franc Ferdinandova. Te kočé so z vsim potrebnim previde. V njih je železno ognjišče, kuhinjska posoda in ležišča za osem oseb. Vendar pravijo, da Marije Terezije kočá pod Triglavom ni prav izdelana, ker

ognjišče ni dobro izpeljano in morajo — vrata biti odprta, ima pa veter prost vhod in nosi dež in sneg v kočó.

Dasiravno me na Triglav zavoljo težavne in nevarne poti ni več mikalo, bi ga bil vendar rad še kterikrat prav od blizo videl in novo kočó si ogledal. Ko sem ta svoj namen nekterim prijateljom razodel, so bili precej trije pripravljeni, da me hočejo na ti poti spremljevati. Bili so to: en profesor, en jezičen doktor in en bogoslovec.

Nekega jasnega jutra v začetku avgusta leta 1878 zgodaj odrinemo iz Dovjega in smo že v Zgornji Radolni, ko so tamošnji ljudje še le vstajali. Stara Biškica, saj je že med tem umrla, (Bog ji daj nebesa!) je ravno še vsa razkuštrana na prag stopila in ko nas z velikimi palicami memo iti vidi, pravi v vežo obrnjena svojemu staremu: Ti Primož, kam neki gospod fajmošter gredó tako zgodaj, pa ja ne gredó zopet na Triglav. Pa že smo bili toliko naprej odšli, da skrbni stari nisem mogel več odgovoriti. — Do sem smo hodili eno uro.

(Dalje prih.)

laskavi pozdrav primerno zahvali in izraža veselje vsih zbranih, nad tem, da jih je počastil g. glavár osobno, kar se ne zgodi ravno mnogokrat po nekterih okrajih.

Druga točka: Opazke g. okrajnega nadzornika o disciplini in napredku šol Ljubljanskega okraja. Pri nadzorovanju se je prepričal, da šole povsod uspešno napredujejo, da je od lanskega leta do sedaj zabilježiti velik napredek.

Kot tretja točka sledilo je jako zanimivo predavanje potovalnega učitelja g. Pirca, o napravi šolskih vrtov. Pri otrocih naj bi se, pravi gospod, teoretični nauk o sadjereji bolj opuščal, otroci niso za take teoretične stvari; praktično naj bi se podučevali in vspehi bodo velikanski. Seveda, popolnoma se teorija tudi ne sme opustiti, kar je povdarjal g. Č. iz Vrhnike, kteremu je gosp. Pirc na malo trde opazke, prav parlamentarno odgovoril in ga temeljito zavrnil. Za tem je referiral nadučitelj Št. Vidski, g. Kermavnar, o učnih knjigah in je razvijal misel, da bi bilo bolje, da ostanemo pri dosedanjih knjigah in ne menjamo vsako leto. Res da je od ministerstva mnogo knjig dovoljenih; a vedno prebirati nam ne kaže iz več vzrokov, če le pomislimo, da naš kmetič gmotno ni preveč srečen, otrok ima več za šolo. Ti vsaj lahko par let eden za drugim porabljajo knjige in starišem prihranijo nekaj stroškov. Sploh pa le ne vedno: vsak po svoje.

Gospod učitelj Črne razpravljal je vzroke slabega obiska ljudskih šol. Občno, povsod veljavno sredstvo, zoper slab obisk se ne more nasvetovati, ker so vzroki v vsakem kraji drugi, v nekterih pa je obisk reden. Na to so se izvolili udje stalnega in književnega odbora. V deželno-učiteljsko konferenco sta voljena gg. Papler in Govekar. Po krajši razpravi o nakupovanju pedagogičnih knjig iz že obstoječega fonda in po nekterih manj važnih predlogih zaključila se je konferenca s trikratnim „živio“ in „slava“ presvitlemu cesarju in pevanjem cesarske pesmi.

Po končani konferenci zbrali smo se pri „kamniti mizi“ k skupnemu obedu, kjer je vladalo splošno veselje. Mnogo je bilo napitnic. Prvi povzdignil je čašo g. nadučitelj Borštnik, spominjaje se lanskega 16. julija, ko se je Nj. Veličanstvo na Jezici poslovilo od našega okraja, spominjal se Vodnika, v čegar rojstni hiši smo zbrani in napil slednjič veleocenemu prijatelju šolstva, g. okrajnemu glavaru Mahkoti, kteri se v veliko žalost splošnega obeda vdeležiti ni mogel. — Z veseljem moramo opomniti še to, da so nas pri Matijanu počastili tudi mnogi gostje, med temi tudi g. nadučitelj Ribnikar.

Iz Cerkjan, 19. julija. Nekaj časa že pri nas razsaja vročinska bolezen, vsled tega je šola že 4 tedne zaprta. Ta huda bolezen, zdaj hvala Bogu, pojenjuje, le tu in tam se še sliši, da kterega napade.

Po hudih nevihtah in obilnem deževju je pri nas nastopila dolgotrajna grozovita vročina, ktera je že tudi pri nas tirjala svojo žrtev. V četrtek popoldne je Marija Štupar, hči posestnika iz Zgoranjega Bernika na polji žela. Vsled strahovite vročine se h krati zgrudi in v nezavesti jo pripeljejo na dom. Duhovnik, ki je bil v naglici poklican, ji podeli še na vozu ležeči sv. poslednje olje in papežev blagoslov, kmalo potem pa vkljub hitri zdravnikovi pomoči izdihne dekle svojo dušo. Enako se iz sosednje Velesovske fare sliši, da ste dve ženski vsled prevelike vročine nagle smrti umrle. Čuditi se temu ravno ni, ako se pomisli, da mora žanjica cel dan v vročini, ki znaša pri nas nad 35 stopinj R. na solnce sključena stati in svoje težavno delo opravljati.

Iz Radovice, 20. julija. Ko te vrstice pišem, vdari v zvoniku eno popolunoči. Je že tedaj nedelja, dan Gospodov. In vsegamogočni Gospod nebes in in zemlje ravno zdaj povdarja svoje gospostvo nad vsem vesoljstvom vozeč se nad nami v silnem gromu in viharju ter si pot kazaje z neutrudljivim bliskom. Marsikdo se je to uro prebudil in prekrižavši se pobožno izdihnil: „Gospod varuj mene in moje!“ Je pa tudi hvaležno izrekel: „Čast Bogu! dež gré.“ Imeli smo namreč pretečeni teden toliko silno vročino, da že davno ne take. Danes teden je ob 2. uri popoldne gorkomer kazal 32 stopinj R., v četrtek ob 3. uri pa 37. Zdaj se bo žejna zemlja zadosti napojila, zrak nekoliko ohladil. Koncem tedna smo po naših hribih z žetvijo pričeli; veseli smo je zarad bogatega in čistega zrnja.

Od Vojnika, 19. julija. (Volitve volitnih mož) so razpisane. C. kr. okrajno glavarstvo Celjsko je

posameznim občinam naročilo, naj se čas pravolitve naznani ljudem po navadnem potu; vrh tega se to mora priobčiti vsakemu pravoliteu posebej. Pravolitec se mora podpisati, oziroma podkrižati, a dotična pola s podpisi se ima na dan volitve predložiti c. kr. komisarju. Ta nenavadni način objavljanja volitve si ljudje razlagajo — vsak po svoje.

Domače novice.

(Birna.) Včeraj je bilo tu 1115 birmancev, med temi mnogo prav odraščanih, zakrament sv. birme prejelo. Gnječa v Šenklaški cerkvi je bila vsled gostega dežja velika. Da vročina vsled tega ni prizanašala, nam pač ni potreba še posebej omenjati. Tržaški škof, mil. gosp. Glavina so se po dokončanem opravilu z nagličem ob 6. uri v Trst povrnili. Obiskovali so pretekle dni vse cerkve Ljubljanske in v petek so obiskali celó cerkev Matere Božje na Dobrovi.

(Zabava v Ljubljanski čitalnici) v nedeljo zvečer vršila se je na splošno zadovoljnost prav povoljno. Jako odličnega občinstva zbralo se je toliko, da so se že pred osmo uro vsi pripravljeni prostori napolnili. Prostor kazališni bil je odičen s cesarjevo podobo in zdrugo olepšavo jako okusno. Vrli „Sokol“ je v naznanjenih skupinah častno rešil svojo nalogo; ravno tako so se gg. pevci odlikovali s milodonečimi pesmami, kakor tudi se c. kr. vojaški godbi vsa čast in hvala spodobi za krasno sviranje, s kterim je obilne poslušalce razveseljevala. Če tudi je dež okoli 1/2 ure nekoliko rositi jel, ker ga je tu pa tam nekoliko kaplic brnilo, vendar ni motil daljše zabave, da se vseskozi zunaj vršiti zamogla.

(Premil. gosp. škof dr. Glavina) obiskal je v soboto popoldne deško zavetišče „Collegium Marianum“, kjer so mu zapuščene in po usmiljenji bližnjega po očetovski preskrbljene sirote zapele. Od ondot peljal se je visoki gospod v blaznico na Studenec.

(Dnevni red seje mestnega odbora), ktera bode v torek 22. dan julija 1884. leta ob 6. uri zvečer v mestni dvorani. I. Naznanila prvosedstva. II. Finančnega odseka poročilo a) o prošnji društva Ljubljanskih prostovoljnih gasilcev za nakup 300 metrov normalnih cevij na mestne stroške; b) o mestnega računarstva nasvetu, naj se odpišejo zaostala povračila predujemov znašajoča 100 glđ. 96 kr.; c) o gosp. Karola Sirnika ponudbi gledé mestne hiše št. 19 „pred prulami“; d) o izidu škontriranja vseh blagajnic in fondov, s kterimi upravlja mestna občina Ljubljanska, izvršenega v 4. dan t. m. III. Stavbinskega odseka poročilo o gosp. bratov Kozlerjev prošnji za premeno pogojev zadevajočih odvajanja vode iz njihovega pivovara v Šiški. IV. Personalnega in pravnega odseka poročilo o volitvi novega odbora društvu Ljubljanskih prostovoljnih gasilcev. V. Mestnega odbornika Ivana Hribarja samostalna predloga: a) naj slavni mestni odbor sklene reorganizacijo magistratnih uradov; b) naj se ponovi prošnja do c. kr. priv. južne železnice vodstva zavoljo uvedanja tour- in retour listkov.

(Baronesa Andreana Winkler), hčerka deželnega predsednika našega, prejela je včeraj iz rok prem. škofa Tržaškega dr. Janeza Glavine v domači kapeli bogoslovski prvo sv. obhajilo in takoj na to pa zakrament sv. birme. Birno ji je zavezala grofica Regina Nugent.

(Belih peč) je bilo včeraj zopet nekaj več, kot navadno po Ljubljani videti in lahko rečemo, da bi jih bilo še enkrat toliko, da bi ne bil dež nagajal. Vsaka kmetica pa nam bo rada pritrdila, da sta si ravno dež in bela peča dva nestrpljiva in neznosna sovražnika.

(Deš) ohladil je bil v nedeljo zjutraj do dobrega razbeljeno zemljo po Ljubljani in okolici. Jel je iti na vse zgodaj med gromom in bliskom, ter je še le okoli dvanajste ure opoldne ponehal. Popoldne je bilo najkrasnejše vreme za kak izlet, kar si ga človek le misliti zamore. Lepe oprane ceste brez prahu in hladen zrak, izvabilo je marsikoga iz zaduhlega zidovja na hladno raván.

(Pogreba) ranjce Pauline Železnikarjeve se je v soboto popoldne vdeležilo več odličnega slovenskega razumnštva, n. pr. drž. in dež. poslanci, dr. Vošnjak, ces. svetnik Murnik, dr. Zarnik, več c. kr. uradnikov, Ljubljanskih časnikarjev, kita čitalničnih pevcev pod vodstvom g. Valente in več drugih.

(Is Škofje Loke), 19. julija, se nam poroča: Tudi pri nas je vročina neznosna in kaže svoje

učinke. Včeraj je Katarina Dobré žela na polji; popoldan ji naenkrat „pride slabo“, in kar na njivi umrje. Stara je bila res že 70 let, vendar vzrok smrti je bila le vročina. Tujei so že v obilnem številu prišli v Loko. Največ jih je iz Reke in Trsta.

(Josip Kovač), c. kr. sod. adjunkt v Metliki, kterega nedostojno obnašanje v službi je že g. župnik Schweiger v „Slovenčev“ št. 156 z golimi nepobitnimi fakti dokazal, zatožen je zdaj od g. Martina Pečariča, prvega občinskega svetovaleca in predsednika krajnega šolskega sveta v Drašičih h. št. 27, ker je tudi njega vpricho strank razžaljivo napadal in obrekoval, posebno ga je okrivil, da je našantal tiste, ki so njega (Kovača) podili, ko je blizo Drašič svoje sodnijske posle opravljal. Prav radovedni smo na izid te ovadbe, ker je tudi g. okrajni sodnik Žužek za pričo proti Kovaču naveden.

(Na Bevkah) je neka ženska umrla na vnetji možgan po solnce. Sploh še ni bilo kmalo toliko od nagle smrti po solnčarici slišati, kakor letos. Je pa tudi res nenavadna vročina bila, kakoršne tudi še ni bilo kmalo. — Nepričakovano je pa včeraj dež zemljo ohladil brez groma in bliska ali kake druge nesreče.

(Goriški deželni zbor) je sklenil letos svoje delovanje v soboto s trikratnim „živio“-klicem na presvitlega cesarja.

(Letno poročilo c. kr. gimnazije v Trstu za leto 1874) ima na čelu zanimiv sostavek ondašnjega vodje g. prof. Hofmana „o solnčnih in luninih mrakovih, kakor so jih grški in latinski pisatelji v starem veku opisali“. Gimnazijo so obiskovali do konec leta 403 učenci, med kterimi je bilo 138 Nemcev, 128 Lahov, 117 Slovencev, 14 Grkov in 6 Armencev. Gledé veroizpovedanja bilo je med temi narodnostmi 327 katoličanov, 16 luteranov ausgsb., 9 luteranov helv., 2 anglikana, 16 pravoslavni in 28 židov. Oziraje se na domovino njihovo opazimo, da je bilo 223 dijakov iz Trsta in okolice, 71 Primorcev, 77 iz družih dežel cesarstva. Inostrancev je bilo: iz nemkega cesarstva 4, iz Italije 2, iz Grške 6, iz Švice 5, iz Angleške 4, iz Rusije 6 in iz Turškega 10. Zrelostni izpit delalo jih je 24 in izmed teh napravili so ga trije z odliko, ostali pa z dobrim vspehom. — Tržaška gimnazija je v resnici živ odsev Tržaškega mesta. Ondi najdeš narodnost, ktero si le poželiš in na gimnaziji je ravno taka.

(C. kr. pomorsko akademijo za trgovino in brodarstvo) obiskovalo je v Trstu letos 138 učencev. 131 od teh je bilo Avstrijancev, 7 pa inostrancev. Naj bi se osobito Slovenci tega predmeta poprijeli, kjer se za vsprejem ne zahteva cela gimnazija, temveč, ako se ne motimo, zadostuje dobro dovršena nižja gimnazija. Gojenci dobro dovršenega tega zavoda dobé dobre službe pri pomorski trgovini na ladjah po adrijanskem morji in na Donavi, kakor tudi po trgovskih hišah, po večih primorskih mestih.

(Tramvaj na parogon) iz Trsta v Gorico in Vipavo se bo vendar-le vresničil. Dotični načrti so se podjetniku inženirju Schmidtu v Trstu na višjem mestu že potrdili ter se bo omenjena črta še konečno pregledala. Kakor vse kaže, stvar menda ne bo zaspala, kajti jeli so se Tržaški milijonarji za-njo brigati.

(Tisoč goldinarjev) stržil je v minulem tednu v Mariboru g. Michel na svojem „ringelšpilu“! Na svetu vendar še ni tako slabo, kakor ljudje tožijo!

(Po Trstu preiskujejo živež.) Vničili so, kakor „Edinost“ poroča, blizo 300 kg. spridenih rib, 189 kg. marelic, 11 kg. hermelinec, 5 kg. sliv, 129 kg. češenj, 10 kg. ribezlja, 13 kg. višenj, 36 kg. jabolk, 129 kg. hrušek, 699 gob, 1 kg. salate, 4 kg. kumar, 20 raznega sadja, 8 golid limonade in 5 sodčkov slanikov. Mleko se je preiskavalo 51krat in se je vselej našlo nepokaženo. Po gostilnah, kavarnah, žganjarjah, pri pekih in branjevcih vršila se je preiskava živeža 159krat brez kakega izvrška. Pri mesarjih so preiskovali meso 89krat; enemu so zaplenili 1/2 kg. gnjilega mesa, pri drugemu pa 1 3/4 kg. salam.

(Kri zavre tudi živini.) V Trstu se je zgrudil konj v sredo dopoldne pred bolnišnico na tla in se je takoj stegnil. Odvedel ga je gospodar konjederu.

Oklic odbora za gledališki vlak v zlato Prago.

Dogovorivši se z ravnateljstvi železnic, določil se je odbor za gledališki vlak za progo po Gorenj-

